

Samen verder

Alles over wat er volgens de wet geregeld is bij samenwonen, trouwen en geregistreerd partnerschap, en wat u zelf kunt bepalen.

KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Samen verder, wat kunnen we regelen?

Op een dag besluit je samen verder te gaan. De keuze bestaat uit samenwonen, trouwen of een geregistreerd partnerschap. Gaat u trouwen of kiest u voor een geregistreerd partnerschap, dan regelt de wet een aantal zaken voor u. Voor samenwoners is in de wet niets geregeld. Belangrijk is dat u weet wat er is geregeld volgens de wet of wat juist niet. Dan kunt u bepalen of het handig is om extra zaken zelf te regelen met een samenlevingsovereenkomst, huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden.

Deze brochure gaat over de keuzes die er zijn en wat dit betekent voor uw bezittingen, huis en eigen zaak. Maar ook wat er gebeurt als er iets verandert, bijvoorbeeld als er kinderen komen of als u besluit uit elkaar te gaan.

Op [notaris.nl](https://www.notaris.nl) vindt u ook handige tools en checklists die kunnen helpen om te kiezen hoe u samen verder wilt gaan. Of vraag voor uw situatie advies bij de notaris.

Inhoud

1. Samenwonen

Samenwonen kan van de ene op de andere dag. De wet heeft voor u niets geregeld. Met een samenlevingsovereenkomst maakt u samen afspraken. U bepaalt zelf wat u hierin vastlegt.

2. Trouwen en geregistreerd partnerschap

Trouwen en geregistreerd partnerschap zijn bijna hetzelfde. Toch zijn er een paar verschillen. Voor beide geldt vanaf 2018 de beperkte gemeenschap van goederen.

3. Huwelijkse voorwaarden en partnerschapsvoorwaarden

Met voorwaarden kunt u zelf extra zaken regelen. Bijvoorbeeld als u bezittingen tijdens het huwelijk of partnerschap apart wilt houden of als u een eigen zaak heeft.

4. Kinderen krijgen

Bij huwelijk en geregistreerd partnerschap tussen man en vrouw hebben beide ouders volgens de wet het gezag over het kind. Lees hoe dat bij andere relatievormen of -samenstellingen zit.

5. Internationale relaties

Steeds meer relaties hebben een internationaal karakter. Mogelijk gelden voor uw huwelijk of partnerschap wettelijke regels van een ander land. Weet dat u zelf ook een rechtskeuze kunt maken.

6. Overzicht met websites

In deze brochure staan verwijzingen naar diverse organisaties en websites. Hier staan ze nogmaals op een rijtje met vermelding wat u hier kunt aanvragen of vinden.

Samenwonen

Samen gaan wonen kan zomaar van de ene op de andere dag. Voortaan heeft u dan één gezamenlijk adres en misschien ook wel één bankrekening. Houd er rekening mee dat de wet voor samenwoners niets heeft geregeld. Dat kan soms ongewenste situaties opleveren. Om die te voorkomen of wanneer u speciale afspraken met uw partner wilt vastleggen, kunt u een samenlevingsovereenkomst opstellen. Dit wordt ook wel samenlevingscontract genoemd.

Niets geregeld

Als u gaat samenwonen, is uw relatie niet officieel vastgelegd. Er gelden geen rechten en plichten naar elkaar. Wat van u is, blijft van u. Maar hoe gaat het als u samen spullen koopt? En wie krijgt die spullen als u toch uit elkaar gaat of wanneer een van u beiden overlijdt? Verder heeft samenwonen bijvoorbeeld gevolgen voor uw belastingaangifte. Zonder samenlevingsovereenkomst bent u niet voor alle belastingen fiscale partners, waardoor u meer erfbelasting betaalt. En wilt u dat uw partner recht op partnerpensioen krijgt? Dan vraagt uw pensioenfonds ook om een officieel bewijs van uw relatie.

Met samenlevingsovereenkomst

Een samenlevingscontract is meer dan een officiële bevestiging van uw relatie. U kunt hierin vastleggen welke spullen van u samen zijn en welke van u alleen. Dit geldt ook voor de schulden. Denk aan een studieschuld of de antieke kast van oma. Als u ooit uit elkaar gaat, zijn er dan geen misverstanden over van wie deze zijn. Naast afspraken over spullen kunt u ook afspraken maken over de financiën. Bijvoorbeeld over het geld dat u uitgeeft voor de boodschappen of voor het gas, water en licht. Wie betaalt wat en hoeveel? Dat geldt ook voor een bankrekening die u samen deelt.

Daarnaast kunt u in een samenlevingsovereenkomst aangeven wat er moet gebeuren met uw huis of pensioen als u uit elkaar gaat.

Bij het starten van een eigen zaak blijven bij samenwoners alle bezittingen en schulden gescheiden. Uw partner is dus automatisch beschermd tegen schuldeisers van uw bedrijf. Wilt u afspreken dat uw partner meedeelt in de waarde-groei van uw bedrijf? Leg dit dan vast in een samenlevingscontract.

! **Let op!** U kunt met een samenlevingsovereenkomst niet regelen dat uw partner uw erfgenaam is. Hiervoor heeft u een testament nodig. (Zie kopje 'Overlijden van u of uw partner', pagina 6.)

Naar de notaris

Samen met uw partner bepaalt u wat er in de samenlevingsovereenkomst staat. U stelt gezamenlijk één document op. Het is niet verplicht om een samenlevingscontract bij de notaris af te sluiten. U kunt dit ook zelf doen. Dat noemen we onderhands. Maar een notariële samenlevingsovereenkomst heeft wel voordelen:

- Het document voldoet aan de eisen van de Belastingdienst voor fiscaal partnerschap voor de erfbelasting.
- Pensioenfondsen accepteren bij de aanvraag voor het partnerpensioen alleen een notariële samenlevingsovereenkomst als bewijs van uw relatie.

Zelf voorbereiden

Voordat u naar de notaris gaat, is het handig om alvast met elkaar een lijstje met afspraken te maken. Op [notaris.nl](https://www.notaris.nl) vindt u meer tips die u kunnen helpen om uw bezoek aan de notaris voor te bereiden. Na het gesprek met de notaris ontvangt u de samenlevingsovereenkomst in concept. U kunt dan bepalen of alles wat u wilt en besproken heeft goed is opgeschreven. Als alles in de overeenkomst staat zoals u het wilt hebben, zet u allebei uw handtekening bij de notaris. Beide partners ontvangen een kopie. De notaris bewaart de definitieve samenlevingsovereenkomst in zijn kluis en ook digitaal. Een samenlevingsovereenkomst kunt u altijd veranderen. Neem in dat geval een kopie van de oude overeenkomst mee.

U heeft nu een beeld van het verschil tussen samenwonen met of zonder overeenkomst, wat u in zo'n overeenkomst kunt vastleggen en hoe het werkt bij de notaris. Maar in uw leven zijn er een aantal gebeurtenissen die juridisch en financieel grote gevolgen voor u en uw partner kunnen hebben. Een samenlevingscontract kan daarbij helpen maar is niet altijd voldoende. We zetten hier een aantal van deze gebeurtenissen op een rij.

Samen verder in een koopwoning

Als u samen een huis koopt en ook allebei eigenaar bent van het huis, bent u meestal beiden aansprakelijk voor de hypotheekschuld. In een samenlevingsovereenkomst kunt u vastleggen wie welk deel van de koopsom betaalt. Ook kunt u aangeven hoe u de kosten voor de aflossing van de hypotheek verdeelt.

Het kan ook zo zijn dat u al een eigen huis heeft en dat uw partner bij u intrekt. Dan kunt u in een samenlevingsovereenkomst opnemen dat uw partner meebetaalt aan de maandelijkse aflossing en bijvoorbeeld ook meeprofiteert van de waardeverhoging van de woning. Ook kunt u bij de notaris regelen dat uw partner mede-eigenaar wordt via een akte van levering. De notaris kan dit document voor u opstellen.

Kinderen krijgen

Als u samen een kind krijgt, heeft alleen de (biologische) moeder volgens de wet het gezag. Dat betekent dat zij de beslissingen neemt over het kind. De vader moet het kind erkennen en samen met de moeder gezag aanvragen. Bestaat uw relatie uit twee vrouwen of twee mannen? Dan hangt het van uw situatie af of u automatisch het gezag krijgt. In het hoofdstuk 'Kinderen krijgen' (vanaf pagina 17) vindt u meer informatie.

Overlijden van u of uw partner

Als u overlijdt, is uw partner niet automatisch uw erfgenaam. Dat is uw naaste familie. Zonder testament gaan uw deel van het huis en al uw bezittingen naar hen. Met een testament kunt u aangeven wie uw persoonlijke en gezamenlijke bezittingen erft. U kunt hierin dus ook vastleggen dat uw partner naast uw gezamenlijke, ook uw persoonlijke spullen en spaargeld erft. Een testament is

Ik verdien meer dan Lotte en koop daardoor ook meer spullen voor ons huis. Daar wil ik graag samen goede afspraken over maken.

Robin (26), werkt bij een helpdesk en woont samen met Lotte

een persoonlijk document dat u opstelt bij de notaris. Meer informatie over de mogelijkheden van het testament staat op [notaris.nl](https://www.notaris.nl). Daar vindt u ook de brochure 'Hoe regel ik mijn nalatenschap?'.

Uit elkaar

Samen met uw partner kunt u altijd de samenlevingsovereenkomst beëindigen. Hiervoor is het niet nodig om naar de notaris te gaan. Als u het eigendom van uw huis met een akte van levering heeft geregeld, moet u dit wel door de notaris laten veranderen. Vergeet niet om afspraken te maken met de bank over uw hypotheekschuld. Bespreek samen met uw partner welke afspraken in uw overeenkomst staan over onder meer de bezittingen en schulden en bepaal wie wat meeneemt. Denk ook aan uw testamenten.

Tip! Vergeet niet de Belastingdienst en pensioenfondsen te informeren over uw nieuwe situatie.

Als u kinderen heeft, blijft de plicht om samen voor hen te zorgen bestaan. Bij minderjarige kinderen moeten de ouders een ouderschapsplan opstellen. U kunt dit doen via een digitaal formulier op [rechtwijzer.nl](https://www.rechtwijzer.nl). U moet ook afspraken maken over kinderalimentatie. Als dit niet lukt, bepaalt de rechter hoe dit geregeld wordt.

Trouwen en geregistreerd partnerschap

Wilt u uw relatie een officieel tintje geven, dan kan dat via een huwelijk of een geregistreerd partnerschap. In beide relatievormen zorgt de wet ervoor dat een aantal zaken voor u is geregeld. Dat is handig als u bijvoorbeeld kinderen krijgt of als u er zeker van wilt zijn dat het huis en de spullen die samen zijn gekocht, gezamenlijk eigendom zijn. Zelf bepalen wat van u samen is en wat persoonlijk? Dat kan via huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden.

Keuze tussen huwelijk en geregistreerd partnerschap

Het huwelijk en een geregistreerd partnerschap zijn in veel opzichten hetzelfde. Zo moet er bij allebei eerst digitaal of persoonlijk aangifte worden gedaan bij de gemeente. Vervolgens ondertekenen de partners in het bijzijn van getuigen een akte.

Er zijn ook belangrijke verschillen tussen beide relatievormen:

- Bij een huwelijk hoort het jawoord. Bij een geregistreerd partnerschap niet.
- Bij een huwelijk verloopt een scheiding altijd via de rechter. Een geregistreerd partnerschap kan ook worden beëindigd door een notaris of advocaat. Let op! Beide partners moeten het dan volledig met elkaar eens zijn en er zijn geen minderjarige kinderen in het spel.
- Een geregistreerd partnerschap kan omgezet worden in een huwelijk. Andersom is dat niet mogelijk.
- Een geregistreerd partnerschap wordt in andere landen niet altijd erkend of er gelden andere regels. (Zie ook hoofdstuk 5 'Internationale relaties', pagina 22.)

Beperkte gemeenschap van goederen

Naast de keuze tussen een huwelijk of geregistreerd partnerschap, is het ook goed om na te denken over de afspraken die u maakt. Wie niets vastlegt, sluit automatisch een huwelijk of geregistreerd partnerschap af in gemeenschap van goederen. Dat betekent dat alle bezittingen en schulden die u tijdens het huwelijk of partnerschap krijgt van beide partners zijn.

Per 1 januari 2018 gaat de Wet Beperkte gemeenschap van goederen in. De grootste verschillen met de algehele gemeenschap van goederen (vóór 2018) zijn:

- Volgens deze wet blijven al uw persoonlijke bezittingen en schulden die u vóór het trouwen of het partnerschap heeft van u.
- Schenkingen of erfenissen die u krijgt voor of tijdens uw huwelijk of partnerschap zijn van u persoonlijk. Tenzij de schenker anders heeft bepaald of in het testament iets anders is aangegeven.

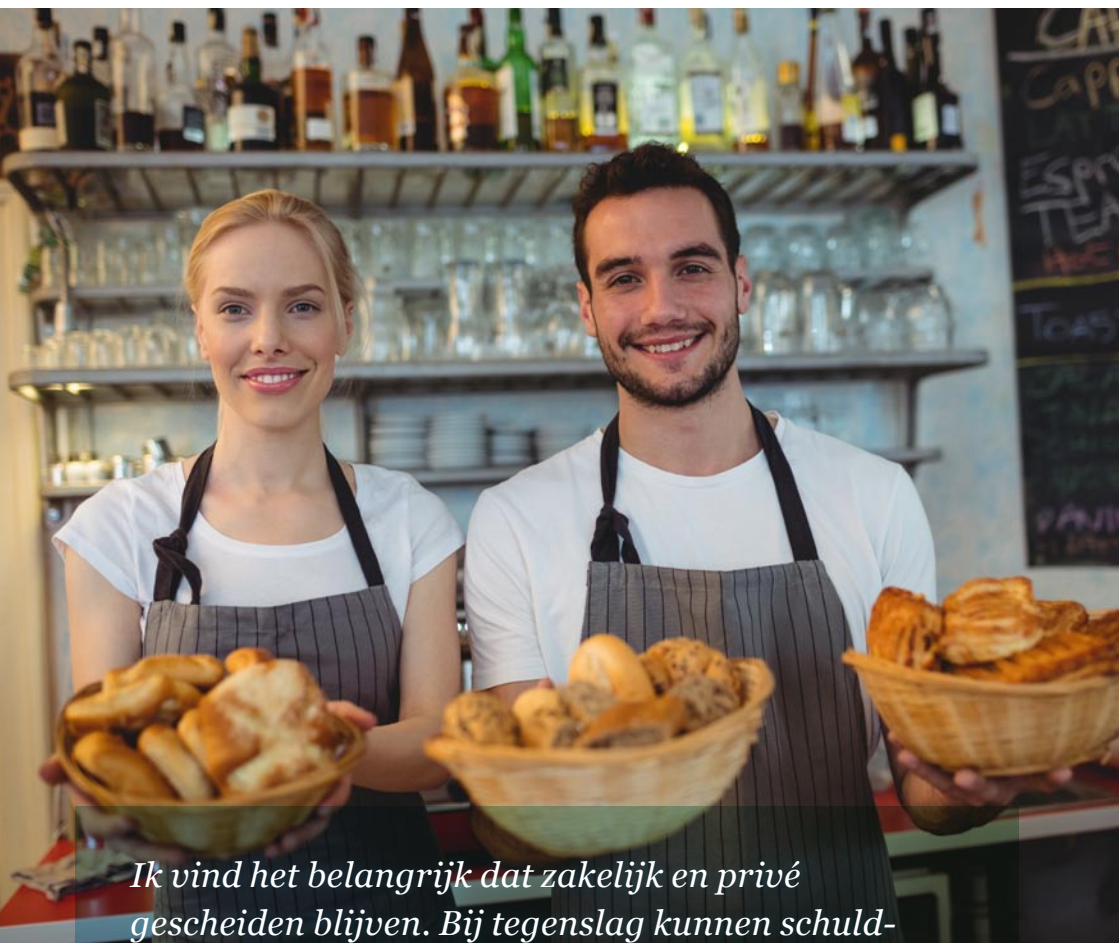
Let op: Als u ondernemer bent, is het ook met de nieuwe wet nog steeds van belang dat u nadenkt over huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden. Zo kunt u zakelijk en privé gescheiden houden.

Een goede administratie

Mocht u uit elkaar gaan, dan is het belangrijk dat u aan kunt tonen wie eigenaar is van welke goederen. Daarom kan een goede administratie niet ontbreken! Voor aangekochte spullen kan dat met een factuur of ontvangstbewijs met daarop de naam van de eigenaar. Bij een ontvangen erfenis is dat de akte van verdeling. Bezittingen die tijdens het huwelijk of partnerschap worden aangeschaft, moeten wel tussen de twee partners worden verdeeld.

Algehele gemeenschap van goederen

Vóór 2018 trouwden mensen automatisch in algehele gemeenschap van goederen. Bent u in 2017 of eerder getrouwd dan zijn alle bezittingen en schulden van u samen. Dus ook de bezittingen en schulden die u vóór het trouwen zelf had. Er verandert door de nieuwe wet niets aan uw situatie. Als u vanaf 2018 trouwt is het nog steeds mogelijk om in algehele gemeenschap van goederen te trouwen of een partnerschap aan te gaan. Dat kunt u regelen via huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden bij de notaris.

Ik vind het belangrijk dat zakelijk en privé gescheiden blijven. Bij tegenslag kunnen schuldeisers dan niet aan ons huis en onze spullen komen.

**Richard (32), eigenaar broodjeszaak,
met trouwplannen**

Huwelijkse voorwaarden en partnerschapsvoorwaarden

Met huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden kunt u zelf bepalen welke bezittingen en schulden van u samen zijn en welke persoonlijk. Bezittingen die u tijdens uw huwelijk of partnerschap krijgt, kunnen zo toch van u blijven. Denk aan uw spaargeld of een waardevolle collectie of verzameling. Daarnaast kunt u er met voorwaarden voor zorgen dat uw eigen zaak van u blijft. Bovendien beschermt u op die manier uw partner tegen eventuele schuldeisers van uw bedrijf. Voorwaarden kunt u het beste vastleggen vóór uw huwelijk of geregistreerd partnerschap. Dan is er namelijk nog geen gemeenschappelijk bezit ontstaan. (Zie ook hoofdstuk 3 'Huwelijkse voorwaarden en partnerschapsvoorwaarden', pagina 15.)

Einde van de relatie

Een relatie kan om verschillende redenen eindigen, bijvoorbeeld vanwege het overlijden van een van de partners. Door een huwelijk of geregistreerd partnerschap bent u automatisch erfgenaam van uw partner. Ook de kinderen zijn automatisch erfgenaam, al krijgen zij pas hun deel als beide partners zijn overleden. Via een testament kunt u aangeven dat uw partner of een van kinderen iets specifiek van u erven, bijvoorbeeld een sieraad of schilderij. Meer informatie over de mogelijkheden van het testament staat op [notaris.nl](https://www.notaris.nl). Daar vindt u ook de brochure 'Hoe regel ik mijn nalatenschap?'.

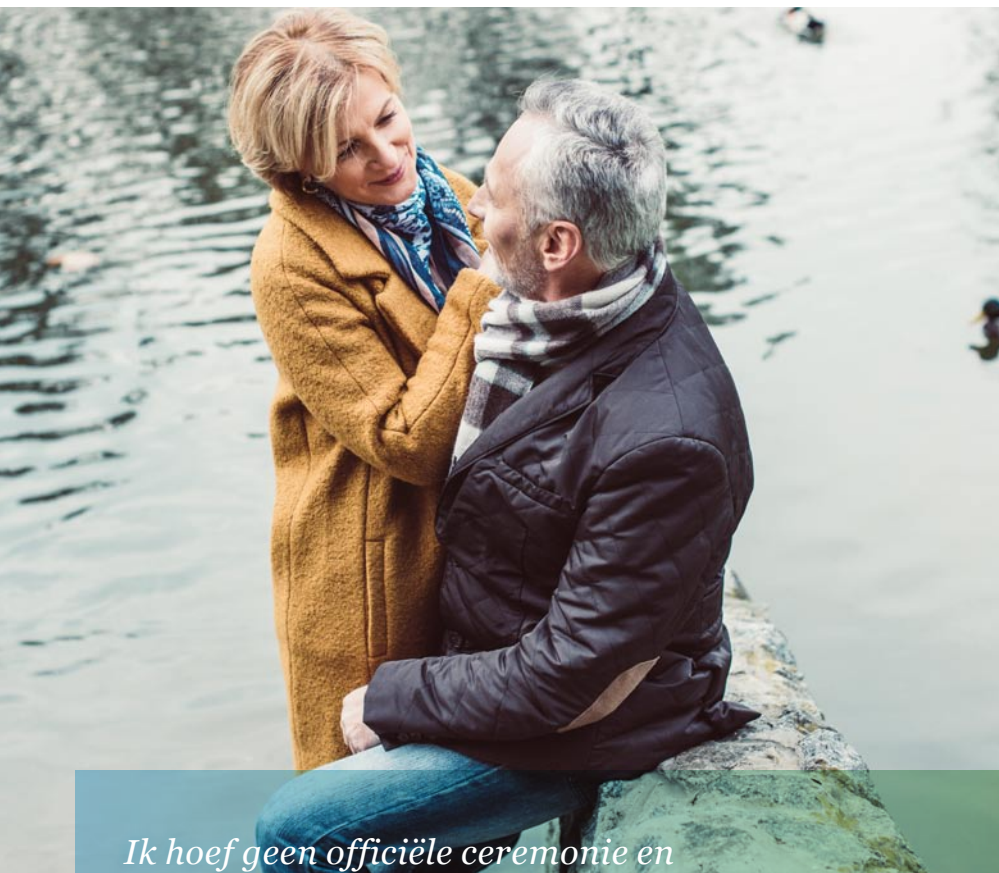
Een andere reden voor het beëindigen van de relatie is als partners uit elkaar gaan. Getrouwde stellen kunnen hun huwelijk alleen door een rechter laten ontbinden. Ze kunnen een gezamenlijke of ieder een eigen advocaat inschakelen. Meer informatie over wat er bij scheiden komt kijken, is te vinden op [rechtwijzer.nl](https://www.rechtwijzer.nl).

Een geregistreerd partnerschap kan via de notaris of een advocaat worden beëindigd. Dan moeten beide partners het wel op alle vlakken volledig met elkaar eens zijn. Als dit niet het geval is, of als er minderjarige kinderen in het spel zijn, dan moet toch de rechter eraan te pas komen. Meer informatie over het beëindigen van een geregistreerd partnerschap is te vinden op [rechtspraak.nl](https://www.rechtspraak.nl).

Als beide partners het niet eens kunnen worden over het beëindigen van de relatie en alle zaken die daarbij komen kijken, dan kan er een expert worden ingeschakeld. Die noem je ook wel mediator. Meer informatie over mediation is te vinden op vmn-notaris.nl.

Uit elkaar en kinderen

Na het beëindigen van de relatie blijven ouders een zorgplicht hebben voor hun kinderen. Beide ouders houden het gezag, tenzij de rechter anders bepaalt. Als de kinderen nog minderjarig zijn, moeten de ouders een ouderschapsplan opstellen. Dat kan online via rechtwijzer.nl. Als het de voormalige partners niet lukt om het samen eens te worden over de kinder- en partneralimentatie, wordt dit via de rechter geregeld. Meer informatie daarover is te vinden op rijksoverheid.nl.

Ik hoef geen officiële ceremonie en verplichtingen naar de familie. Met een geregistreerd partnerschap is alles ook meteen wettelijk goed geregeld.

**Dirk (52), kunstschilder,
woont samen met Carolien**

Huwelijkse voorwaarden en partnerschapsvoorwaarden

Gaat u trouwen of kiest u voor een geregistreerd partnerschap? Dan regelt de wet automatisch een aantal rechten en plichten. Als u zelf wilt bepalen hoe bepaalde zaken geregeld zijn, dan kunt u dit in voorwaarden vastleggen. Dat kan bijvoorbeeld handig zijn als u bezittingen tijdens het huwelijk of partnerschap apart wilt houden of een eigen zaak heeft. Er is geen verschil tussen huwelijkse voorwaarden en partnerschapsvoorwaarden. Voor het opstellen van voorwaarden moet u naar de notaris. Hij kan u helpen en uw voorwaarden laten registreren.

Voorwaarden opstellen: waarom en hoe

Met huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden kunt u zelf bepalen welke bezittingen en schulden van u samen zijn en welke persoonlijk. Bezittingen die tijdens uw huwelijk of partnerschap ontstaan, kunnen zo toch van u blijven. Denk aan uw spaargeld of een waardevolle collectie. Daarnaast kunt u met voorwaarden ervoor zorgen dat uw eigen zaak van u blijft. Mocht u uit elkaar gaan, dan hoeft u de waarde niet geheel te delen. De zaak kan dan dus gewoon doorgaan. Bovendien beschermt u op die manier uw partner tegen eventuele schuldeisers van uw bedrijf.

De notaris kan u advies geven over wat in uw situatie handig is om vast te leggen. Als u het hierover samen eens bent, wordt het document opgesteld. De notaris neemt de afspraken met u door en u zet allebei uw handtekening. De voorwaarden zijn actief op het moment van trouwen of geregistreerd partnerschap.

Voorwaarden kunt u het beste vastleggen vóór uw huwelijk of geregistreerd partnerschap. Dan is er namelijk nog geen gemeenschappelijk bezit ontstaan. Maar het is ook mogelijk ná uw trouwen of partnerschap voorwaarden op te stellen.

Van beperkte naar algehele gemeenschap

Het is ook mogelijk om in voorwaarden voor een algehele gemeenschap van goederen te kiezen. U neemt dan op dat alles van u samen is. Ook bezittingen die u al had vóór uw trouwen. Dat kan fiscaal aantrekkelijk zijn, bijvoorbeeld als u met pensioen bent of stopt met uw onderneming.

Aanpassen of beëindigen

Voorwaarden kunnen altijd worden aangepast of opgeheven. Daarvoor moet u naar een notaris. U heeft een kopie van de oude voorwaarden nodig.

Kinderen krijgen

Het krijgen van kinderen is voor veel mensen een reden om de relatie officieel te maken. Als het om het erkennen van het kind en het (ouderlijk) gezag gaat, verschilt per relatievorm wat via de wet is geregeld. Maar ook wat de mogelijkheden zijn om het gezag over het kind te krijgen. Van belang is of u de biologische ouder van het kind bent of niet. Een andere bepalende factor is de samenstelling van uw relatie. Dus gaat het om een man/vrouw-relatie of bestaat uw relatie uit twee mannen of twee vrouwen? U vindt hier meer uitleg over de begrippen erkenning, gezag en voogdij. En wat u kunt doen om het zo goed mogelijk voor u en uw kind te regelen.

Erkenning

Als een kind door u erkend is, bent u volgens de wet de ouder van het kind. U heeft dan een juridische band, ofwel een familierechtelijke betrekking met uw kind. Dat betekent dat u verplicht bent om uw kind te onderhouden tot hij of zij 21 jaar is. En dat uw kind uw erfgenaam is. Door erkenning bent u niet de wettelijke vertegenwoordiger van uw kind. Dit bent u pas als u ook het gezag over uw kind hebt.

Gezag

Gezag is door de wet geregeld. Het is de plicht en het recht om kinderen jonger dan 18 jaar te verzorgen en op te voeden. Daar vallen ook het nemen van beslissingen en het verrichten van officiële handelingen onder. Minderjarigen mogen zelf bijvoorbeeld geen paspoort of bankrekening aanvragen. Dit moet een ouder met het gezag of een voogd doen. Meestal ligt het gezag bij één of twee ouders. Een van de ouders kan ook samen met een ander persoon het gezag hebben. Het gezag kan niet door meer dan twee personen worden uitgeoefend.

Voogdij

Als de ouders allebei hun kind niet kunnen verzorgen en opvoeden wordt er een voogd aangewezen. Als beide ouders zijn overleden en niet zelf een voogd hebben aangewezen, bepaalt de rechter wie dat is. Deze persoon heeft niet het gezag maar de voogdij over een kind. Anders dan bij een ouder die het kind heeft erkend, erft een kind niet automatisch van een voogd. Als de voogd dit wil, moet hij of zij dat via een testament regelen.

Wel of niet automatisch erkend?

Een kind is automatisch erkend door de moeder via de geboorte ongeacht welke relatievorm. Woont de moeder samen met de vader dan moet hij het kind erkennen en daarna samen met de moeder het gezag aanvragen via rechtspraak.nl. Pas dan hebben zij beiden het gezag over het kind. Bij huwelijken en geregistreerd partnerschappen tussen man en vrouw hebben beide ouders direct na de geboorte automatisch het gezag over het kind. Dat is bij wet geregeld.

Als het kind niet automatisch door de partner is erkend, kunt u dat zelf regelen. Dit kan voor of vlak na de geboorte, maar ook nog op een later moment. Daar is altijd toestemming van de moeder voor nodig tot het kind 16 jaar is. Is het kind 12 jaar of ouder, dan is ook de toestemming van het kind nodig.

Bestaat uw relatie uit twee vrouwen of twee mannen? Lees dan in de tabel welke mogelijkheden er zijn om in uw situatie het kind te erkennen en het gezag te verkrijgen. Niet-biologische ouders kunnen ook het gezag krijgen door het kind te adopteren.

Meer informatie: rijksoverheid.nl. (Zie ook hoofdstuk 6 'Overzicht met websites', pagina 25.)

Van de notaris begreep ik dat alleen na adoptie mijn vriend en ik allebei juridisch gezien de ouders van ons kind zijn.

**Wouter (29), grafisch ontwerper,
woont samen met Leroy**

	Onbekende donor	Bekende donor	Man heeft erkend
Vrouw/vrouw samenwonend	De duomoeder moet erkennen of adopteren om juridisch ouder te worden. De moeder en duomoeder moeten na erkenning samen het gezag aanvragen. Door adoptie hebben beide vrouwen automatisch gezamenlijk gezag.	De duomoeder moet erkennen of adopteren om juridisch ouder te worden. De moeder en duomoeder moeten na erkenning samen het gezag aanvragen. Door adoptie hebben beide vrouwen automatisch gezamenlijk gezag.	De duomoeder kan niet meer erkennen. 1. Voor gezamenlijk gezag van de moeder en duomoeder is een beslissing van de rechter nodig. 2. Of de moeder en erkenner vragen samen gezamenlijk gezag aan.
Vrouw/vrouw gehuwd of geregistreerd als partner	De moeder en de duomoeder zijn beiden automatisch juridisch ouder en hebben samen het gezag.	De moeder is automatisch ouder. De duomoeder kan het kind erkennen of adopteren. De moeder heeft altijd het gezag. De moeder en duomoeder kunnen samen het gezag aanvragen bij de rechtbank na erkenning. Door adoptie hebben beide vrouwen automatisch gezamenlijk gezag.	De duomoeder is geen juridische ouder. 1. Voor gezamenlijk gezag van de moeder en duomoeder is een beslissing van de rechter nodig. 2. Of de moeder en erkenner vragen samen gezamenlijk gezag aan.

Een van de mannen is de biologische vader

Man/man samenwonend

1. De moeder van het kind is juridisch ouder en zij heeft alleen het gezag. De biologische vader kan het kind erkennen met toestemming van de moeder. De moeder en erkenner kunnen samen gezag aanvragen.
2. De biologische vader en zijn partner adopteren het kind. Dat kan als zij ten minste drie jaar samenwonen en dat kunnen aantonen met een samenlevingsovereenkomst. Zij worden door de adoptie allebei juridisch ouder en hebben samen het gezag.

Man/man gehuwd of geregistreerd als partner

1. De moeder van het kind is juridisch ouder en zij heeft alleen gezag. De biologische vader kan het kind erkennen met toestemming van de moeder. Moeder en erkenner kunnen samen gezag aanvragen. Voor gezamenlijk gezag van de biologische vader die het kind heeft erkend en zijn echtgenoot of geregistreerd partner is de beslissing van een rechter nodig.
2. De biologische vader en zijn echtgenoot of geregistreerd partner adopteren het kind. Zij worden daardoor allebei juridisch ouder en hebben samen het gezag.

Geen van de mannen is de biologische vader

1. De moeder van het kind is juridisch ouder en zij heeft alleen het gezag. Een van de mannen kan het kind erkennen met toestemming van de moeder. De moeder en erkenner kunnen samen het gezag aanvragen. Als het kind alleen bij de mannen woont, houdt de moeder een omgangsrecht.
2. De mannen adopteren het kind. Dat kan als zij ten minste drie jaar samenwonen en dat kunnen aantonen met een samenlevingsovereenkomst. Zij worden daardoor allebei juridisch ouder en hebben samen het gezag.

1. De moeder van het kind is juridisch ouder en zij heeft alleen gezag. Een van de mannen kan het kind erkennen met toestemming van de moeder. Moeder en erkenner kunnen samen gezag aanvragen. Voor gezamenlijk gezag van de man die door erkenning juridisch vader is geworden en zijn echtgenoot of geregistreerd partner is de beslissing van een rechter nodig. Als het kind alleen bij de mannen woont, houdt de moeder een omgangsrecht.
2. De echtgenoten of geregistreerd partners adopteren het kind. Zij worden daardoor allebei juridisch ouder en hebben samen gezag.

Internationale relaties

Steeds meer relaties in Nederland hebben een internationaal karakter. Dit is vrij duidelijk als een van u een andere nationaliteit heeft. Maar dit geldt ook als u een huis in het buitenland heeft of voor lange tijd over de grens woont. Let erop dat de wettelijke regels voor huwelijken en geregistreerd partnerschappen in het buitenland anders kunnen zijn. Dit kan gevolgen hebben voor de rechtspositie van uw kinderen, uw vermogen of wie uw erfgenamen zijn.

Heb ik een internationale relatie?

Wilt u nagaan of voor uw huwelijk of geregistreerd partnerschap mogelijk wettelijke regels van een ander land gelden? Dan is de eerste stap om na te gaan of er sprake is van een internationale relatie. Kunt u één of meer vragen met 'ja' beantwoorden, dan heeft u mogelijk te maken met buitenlands recht.

Heeft u of uw (aanstaande) echtgenoot of partner of u beiden:

- een buitenlandse nationaliteit?
- bezittingen in het buitenland? (Bijvoorbeeld een bankrekening of een huis.)
- direct na uw huwelijk voor langere tijd in het buitenland gewoond of bent u van plan dat te doen?
- tijdens uw huwelijk in het buitenland gewoond en bent u daarna naar Nederland verhuisd?

Of:

- Gaat u trouwen in het buitenland of bent u daar al getrouwd?
- Bent u in het buitenland getrouwd en heeft u daar huwelijkse voorwaarden laten opstellen?

Geldend recht en rechtskeuze

Als u in Nederland getrouwd bent of voor een geregistreerd partnerschap hebt gekozen, geldt meestal het Nederlands recht. Maar dat hoeft niet. Dan kan het recht van dat land voor uw huwelijk of partnerschap gelden.

Het is ook mogelijk zelf de rechtskeuze te maken. U kunt dan dus zelf aangeven van welk land de regels gelden voor de gezamenlijke bezittingen en schulden binnen uw huwelijk of partnerschap. Het is soms lastig te achterhalen welk recht voor u geldt. En of het verstandig is om een keuze voor het recht van een ander land te maken. Vraag voor uw situatie advies aan de notaris.

Huwelijkse voorwaarden

Als u huwelijkse voorwaarden heeft of wilt opstellen, kunt u in de volgende situaties het beste naar een notaris in Nederland gaan:

- U gaat trouwen in het buitenland met huwelijkse voorwaarden en u woont in Nederland. Tip: Stel voorwaarden op voor uw huwelijk, want dan is er nog geen gezamenlijk bezit.
- U bent getrouwd in het buitenland en heeft daar huwelijkse voorwaarden met rechtskeuze voor dat land gemaakt. Wilt u dat deze rechtskeuze ook in Nederland werkt, vraag dan een notaris uw voorwaarden in te schrijven in het huwelijksgoederenregister.
- Als u na uw huwelijk in het buitenland gaat wonen en u kiest voor huwelijkse voorwaarden naar Nederlands recht, kunt u dit het beste bij een Nederlandse notaris laten vastleggen.

Partnerschap en relaties tussen mannen of vrouwen

Voor geregistreerd partnerschappen gelden vaak andere regels in het buitenland. Het kan ook voorkomen dat landen een in Nederland geregistreerd partnerschap niet erkennen. De notaris kan aangeven welke regels gelden. Informeer hiernaar als u bijvoorbeeld in het buitenland gaat wonen of bezittingen in het buitenland heeft.

Voor twee vrouwen of twee mannen is het in sommige landen niet mogelijk om te trouwen. In deze landen is een huwelijk alleen toegestaan tussen een man en een vrouw. Ook een geregistreerd partnerschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht is niet overal mogelijk.

Raadpleeg voor meer informatie over wat geldt voor huwelijk en geregistreerd partnerschap in verschillende EU-landen de websites van de Europese Unie en 'Couples for Europe'.

Samenlevingsovereenkomst internationaal

Woont u in Nederland samen met iemand met een buitenlandse nationaliteit? Dan kan het verstandig zijn om een samenlevingsovereenkomst te maken bij een Nederlandse notaris. In de samenlevingsovereenkomst kan ook een rechtskeuze worden opgenomen voor Nederlands recht. Voor samenwoners bestaan geen bijzondere internationale regels. De gevolgen van het samenwonen zijn in ieder land afzonderlijk geregeld. Het is daarom niet eenvoudig aan te geven of het Nederlandse recht in een ander land geldt. Ook al heeft u daar zelf wel voor gekozen. Vraag voor uw situatie advies aan de notaris.

Overzicht met websites

In deze brochure staan verwijzingen naar diverse organisaties en websites. Hier staan ze nogmaals op een rijtje met vermelding wat u hier kunt aanvragen of vinden.

Fiscaal partnerschap

Voor de eisen van de Belastingdienst voor fiscaal partnerschap, zie belastingdienst.nl, open het menu en klik op 'Alle thema's', categorie 'Relatie, familie, gezondheid' en dan 'U gaat samenwonen'.

Einde huwelijk

De advocaat vraagt op uw verzoek de scheiding bij de rechtbank aan. Zie rechtspraak.nl, onder 'Uw situatie', dan 'Meer situaties', bij 'Onderwerpen op alfabet' vindt u 'Echtscheiding'.

Einde partnerschap

De advocaat vraagt op uw verzoek de beëindiging van het partnerschap bij de rechtbank aan. Zie rechtspraak.nl, onder 'Uw situatie', dan 'Meer situaties', bij 'Onderwerpen op alfabet' vindt u 'Ontbinding geregistreerd partnerschap'.

Ouderschapsplan

Bij minderjarige kinderen moeten de ouders een ouderschapsplan opstellen. Dit geldt zowel bij trouwen als geregistreerd partnerschap. Zie rechtwijzer.nl, onder 'Uit elkaar', categorie 'Kinderen' en dan 'Het ouderschapsplan'.

Kinderalimentatie

Zie rijksoverheid.nl, onder 'Familie, zorg en gezondheid', categorie 'Scheiden of uit elkaar gaan', onder 'Meer vragen en antwoorden' vindt u het onderwerp 'Alimentatie'.

Mediation

Als u uit elkaar gaat en u komt er samen niet uit, dan kan mediaton misschien helpen.

Zie rijksoverheid.nl, onder 'Familie, zorg en gezondheid', categorie 'Scheiden of uit elkaar gaan', onder 'Meer vragen en antwoorden' vindt u het onderwerp 'Mediation'.

Of de website van de Vereniging van Mediators in het Notariaat (VMN): vmn-notaris.nl, onder 'Mediation'.

Erkenning en gezag

Een kind is automatisch erkend door de moeder via de geboorte. De vader moet het kind eerst erkennen voordat hij samen met de moeder het gezag (voor hem) kan aanvragen.

Zie rechtspraak.nl, onder 'Uw situatie', categorie 'Gezag kind aanvragen'.

En rijksoverheid.nl, onder 'Familie, zorg en gezondheid', categorie 'Ouderlijk gezag en voogdij'.

Internationale relaties

De regels voor huwelijk en partnerschap kunnen verschillen in de EU-landen.

Zie europa.eu, in het menu 'Leven en zakendoen' onder 'Gezinszaken', categorie 'Partners' vindt u 'Huwelijk' of 'Geregistreerd partnerschap'.

Op couples-europe.eu vindt u informatie per land.

Meer informatie

Op de website notaris.nl staat meer informatie over trouwen, geregistreerd partnerschap en samenwonen. Andere onderwerpen op notaris.nl zijn: een testament opstellen, een erfenis ontvangen, schenken, de mogelijkheden van het levenstestament en het kopen of verkopen van een huis.

Voor vragen kunt u terecht bij de Notaristelefoon, telefoonnummer (0900) 346 93 93 (€ 0,80 per minuut) iedere werkdag tussen 9 en 14 uur.
Of bij een notaris bij u in de buurt.

Versie	december 2017
Uitgave	Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie Postbus 16020, 2500 BA Den Haag
Ontwerp	Okapi. Corporate identity atelier, Rotterdam
Foto's	p.1: DGLimages / Shutterstock.com p.7: Ivonne Wierink / Shutterstock.com p.11: wavebreakmedia / Shutterstock.com p.14: LightField Studios / Shutterstock.com p.19: imagesourceprem / 123RF
Druk	Drukkerij Van de Sande bv, Nootdorp

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Postbus 16020
2500 BA Den Haag

www.notaris.nl

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

* 1 1 9 *